

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 415 din 3 iunie 2008
Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA
din 11 octombrie 2007

în Cauza Fischer împotriva României
(Cererea nr. 28.400/04)
Strasbourg

În Cauza Fischer împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: domnii B.M. Zupančič, președinte, C. Bîrsan, doamnele E. Fura-Sandström, A. Gyulumyan, domnii E. Myjer, David Thór Björgvinsson, doamna I. Berro-Lefèvre, judecători, și domnul S. Quesada, grefier de secție, după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 20 septembrie 2007, pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 28.400/04) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Tiberiu Fischer (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 10 iunie 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul este reprezentat de domnul Ovidiu Podaru, avocat din Cluj-Napoca. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La data de 5 octombrie 2006, Curtea a hotărât să comunice cererea Guvernului. În temeiul prevederilor art. 29 alin. 3 din Convenție, ea a hotărât să analizeze în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1951 și locuiește la Haifa, Israel.

5. Reclamantul și F.I., mama sa, erau coproprietarii unui imobil situat la nr. 3B din str. Gheorghe Doja din Alba Iulia, România. La data de 30 aprilie 1987, statul a preluat posesia imobilului cu acordarea unei compensații în temeiul Decretului nr. 223/1974, conform căruia persoanele care emigrau în străinătate erau obligate să transfere statului imobilele pe care le dețineau (*Decretul nr. 223/1974*). Statul și-a înscris dreptul de proprietate în cartea funciară.

6. La data de 22 iulie 1997, statul le-a vândut imobilul în cauză soților G.

1. *Acțiunea în anulare*

7. La data de 29 septembrie 1999, reclamantul și F.I. au sesizat Judecătoria Alba Iulia cu o acțiune îndreptată împotriva Consiliului Local Alba Iulia, a societății F., administratoarea bunurilor statului, și a soților G., prin care a solicitat instanței să constate nulitatea Deciziei din 30 aprilie 1987 și a contractului de vânzare-cumpărare din 22 iulie 1997. De asemenea, ei au solicitat ca instanța să dispună înscrierea dreptului lor de proprietate în cartea funciară.

8. La termenul de judecată din 13 ianuarie 2000, competența *ratione materiae* a instanței a fost supusă dezbaterii părților și, printr-o decizie din aceeași zi, Judecătoria Alba Iulia a fost desemnată ca instanță competentă pentru a statua în cauza respectivă.

9. Procesul a fost amânat de 5 ori pentru a-i permite reclamantului să precizeze obiectul acțiunii sale și să depună la dosar probele pe care le considera relevante. La termenul de judecată din 20 iunie 2000, instanța a audiat martori.

10. Prin Sentința din 27 iunie 2000 instanța a respins acțiunea. Reclamantul și F.I. au introdus apel în fața Tribunalului Județean Alba Iulia, reiterând motivele acțiunii lor.

11. La data de 11 octombrie 2000, procesul a fost amânat la cererea avocatului reclamantului, iar la data de 22 noiembrie 2000, după dezbaterile pe fond, a rămas în pronunțare. La data de 29 noiembrie 2000, reclamantul a solicitat redeschiderea cauzei pentru a depune la dosar noi documente. Tribunalul i-a admis cererea și a amânat procesul pentru data de 11 ianuarie 2001. La această ultimă dată, reclamantul nu s-a prezentat la termenul de judecată.

12. La data de 7 februarie 2001, instanța l-a decăzut pe reclamant din dreptul de a depune înscrisuri, pe motivul că nu îndeplinise obligația pe care își întemeiasse cererea de amânare, și a închis dezbaterile. Prin decizia din aceeași zi, Tribunalul a respins apelul, pe motivul că statul avea un titlu de proprietate asupra imobilului în cauză și că îl vânduse soților G. cu respectarea prevederilor Legii nr. 112/1995 privind casele naționalizate cu titlu (*Legea nr. 112/1995*), care proteja cumpărătorii de bună-credință.

13. Reclamantul și F.I. au formulat recurs. Prin Decizia definitivă din 5 septembrie 2001, Curtea de Apel Alba Iulia le-a admis recursul și a constatat nulitatea Deciziei din 30 aprilie 1987, pe motivul că era întemeiată pe o cauză ilicită și că despăgubirea plătită reclamantului era derizorie. În plus, ea a considerat că Decretul nr. 223/1974 era contrar Constituției și Codului civil în vigoare la data respectivă. Ea a constatat nulitatea contractului de vânzare-cumpărare din 22 iulie 1997, pe motivul că titlul de proprietate al vânzătorului, adică al statului, era lovit de nulitate, și a dispus înscrierea dreptului de proprietate al reclamantului și al F.I. în cartea funciară.

14. La data de 4 octombrie 2001, reclamantul și F.I. și-au înscris dreptul de proprietate în cartea funciară și au început să plătească impozitul funciar. La data de 22 aprilie 2002, reclamantul i-a restituit statului compensația pe care o primise în anul 1987 în schimbul imobilului în cauză, reevaluată în funcție de rata inflației.

2. *Recursul în anulare*

15. La data de 5 septembrie 2002, procurorul general al României a formulat în fața Curții Supreme de Justiție un recurs în anulare împotriva Deciziei din 5 septembrie 2001 a

Curții de Apel Alba Iulia. El a arătat că decizia în cauză fusese pronunțată cu încălcarea legii, determinând o soluționare incorectă a litigiului.

16. El a argumentat că imobilul fusese trecut legal în patrimoniul statului în baza Decretului nr. 223/1974, cu respectarea prevederilor legale în vigoare la data respectivă. Prin urmare, imobilul în discuție putea face obiectul unui contract de vânzare-cumpărare cu respectarea prevederilor Legii nr.112/1995.

17. La data de 7 martie 2003, Curtea Supremă de Justiție a admis cererea de amânare a reclamantului, pentru a-și pregăti apărarea.

18. Prin Decizia din 14 noiembrie 2003, redactată la data de 10 decembrie 2003, Înalta Curte de Casație și Justiție (fosta Curte Supremă de Justiție) a admis recursul în anulare, a casat hotărârile pronunțate de instanțele de drept comun și a trimis cauza spre rejudecare în primă instanță în fața Judecătoriei Alba Iulia. Ea a reținut că, deși statul nu avusese titlu de proprietate valabil asupra imobilului în discuție, instanțele naționale nu au analizat toate elementele relevante pentru a se pronunța asupra valabilității contractului de vânzare-cumpărare, în special dacă părțile au fost de bună-credință în momentul încheierii sale.

3. Continuarea procedurii litigioase

19. La datele de 3 și 31 martie 2004, reclamantul a solicitat amânarea cauzei pentru a-și pregăti apărarea. La data de 14 aprilie 2004, instanța a audiat părțile.

20. Prin Sentința din 21 aprilie 2004 instanța a admis parțial acțiunea reclamantului, a constatat nulitatea Deciziei din 30 aprilie 1987 și a considerat că statul nu deținea titlu de proprietate valabil asupra imobilului. Totuși, instanța a respins capătul de cerere referitor la constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare din 22 iulie 1997, pe motivul că din probele administrate la dosar a reieșit că soții G. au fost de bună-credință în momentul încheierii lui. Reclamantul a formulat apel împotriva acestei sentințe, arătând că soții G. nu au fost de bună-credință.

21. La cererea soților G., prin Decizia din 3 decembrie 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus strămutarea cauzei la Curtea de Apel Târgu Mureș.

22. F.I. a decedat în timpul procedurii. La data de 10 martie 2005, pârâții au supus atenției curții de apel faptul că, după decesul ei, reclamantul nu a prezentat niciun certificat de deces și nici nu a indicat eventualii moștenitori. Aceste documente au fost depuse la dosar la data de 12 mai 2005.

23. La data de 9 iunie 2005 a avut loc dezbaterile pe fond.

24. Prin Decizia din 17 iunie 2005 curtea de apel a respins apelul reclamantului pentru aceleași motive ca cele reținute de judecătorie.

25. Reclamantul a formulat un recurs în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin Adresa nr. 11.763/2005 Înalta Curte de Casație și Justiție a trimis cauza în fața curții de apel, pe motivul că, în conformitate cu modificările aduse de Legea nr. 219/2005 prevederilor ce reglementau competențele, curtea de apel era instanța competentă să judece recursul.

26. Prin Decizia din 22 noiembrie 2005 curtea de apel și-a declinat competența în favoarea Înaltei Curți de Casație și Justiție. Prin Decizia definitivă din 10 aprilie 2006, Înalta Curte de Casație și Justiție și-a declinat competența în favoarea Curții de Apel Târgu Mureș.

27. Prin Decizia definitivă din 6 decembrie 2006 curtea de apel a anulat recursul reclamantului din cauza nerespectării condițiilor procedurale, și anume pentru faptul că nu a fost motivat în termenul legal.

II. Dreptul intern pertinent

28. Articolele relevante prevăd următoarele:

„Procurorul general, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, poate ataca cu recurs în anulare, la Curtea Supremă de Justiție, hotărârile judecătorești irevocabile pentru următoarele motive:

1. când instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești;
2. când prin hotărârea atacată s-a produs o încălcare esențială a legii, ce a determinat o soluționare greșită a cauzei pe fond ori această hotărâre este vădit netemeinică.”

ARTICOLUL 330¹

„În cazurile prevăzute la art. 330 pct. 1 și 2, recursul în anulare se poate declara în termen de un an de la data când hotărârea judecătorească a rămas irevocabilă.”

29. Art. 330 și 330¹ au fost abrogate prin art. I pct. 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2003.

30. Prevederile legale și jurisprudența internă relevante sunt descrise în hotărârile *Străin și alții împotriva României* (nr.57.001/00, §§ 19-26, 21 iulie 2005), *Păduraru împotriva României* (nr. 63.252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005), *Porteanu împotriva României* (nr. 4.596/03, §§ 21-24, 16februarie 2006) și *Radu împotriva României* (nr. 13.309/03, §§ 18-20, 20 iulie 2006).

ÎN DREPT

I. Asupra pretinsei încălcări a art. 6 alin. 1 din Convenție

31. Reclamantul susține că repunerea în discuție a Deciziei irevocabile a Curții de Apel Alba Iulia din 5 septembrie 2001 a încălcat principiul securității raporturilor juridice. Din acest motiv, el susține că a avut loc o încălcare a art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele în partea sa relevantă:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...).”

A. Asupra admisibilității

32. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit neîntemeiat în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție. Mai mult, Curtea observă că nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, îl declară admisibil.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

33. Guvernul face trimitere la cauza *Brumărescu*, în care Curtea a constatat încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție din cauza desființării unei hotărâri irevocabile în urma introducerii unui recurs în anulare de către procurorul general care dispunea în acest scop de o putere discreționară [*Cauza Brumărescu împotriva României*, (MC) nr. 28.342/95, § 62, CEDO 1999-VII].

34. Totuși, Guvernul subliniază că în speță, spre deosebire de *Cauza Brumărescu* citată mai sus, efectul principal al recursului în anulare a fost redeschiderea procedurii, reclamantul beneficiind ulterior de toate garanțiile unui proces echitabil. În plus, Guvernul observă că desființarea Deciziei Curții de Apel Alba Iulia din 5 septembrie 2001 s-a întemeiat pe omisiunea instanțelor de drept comun de a stabili un aspect esențial în procedură, și anume norma aplicabilă.

35. În sfârșit, Guvernul reamintește modificarea Codului de procedură civilă, prin eliminarea căii extraordinare de atac a recursului în anulare în materie civilă.

36. Reclamantul contestă acest argument. El apreciază că recursul în anulare a avut ca efect desființarea unei hotărâri judecătorești irevocabile și executate. De asemenea, el observă că recursul în anulare a avut consecințe asupra actelor de procedură realizate în

prima procedură. Mai mult, el apreciază că efectele recursului în anulare nu sunt similare cu cele ale unei căi ordinare de recurs, în măsura în care acestea din urmă vizează drepturi caracterizate de un anumit grad de precaritate, în timp ce recursul în anulare a anulat un drept ale cărui existență și extindere au fost stabilite în mod irevocabil.

2. Aprecierea Curții

37. Curtea apreciază că, în circumstanțele cauzei, analiza sa trebuie să stabilească dacă, luată în ansamblu, procedura litigioasă din fața instanțelor române este compatibilă cu dreptul reclamantului de a i se judeca în mod echitabil cauza, în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție (Cauza *Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei* nr. 48.553/99, § 71, CEDO 2002-VII).

38. Curtea reamintește că, în conformitate cu jurisprudența sa constantă, dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe, garantat de art. 6 alin. 1, trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care enunță supremația dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante. Unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care prevede, printre altele, ca soluția dată de către instanțe în mod definitiv oricărui litigiu să nu mai fie supusă unei noi judecări (Cauza *Brumărescu*, citată mai sus, § 62, și Cauza *Riabykh împotriva Rusiei*, nr.52.854/99, §§ 56-58, 24 iulie 2003).

39. De asemenea, Curtea reamintește că, în conformitate cu o jurisprudență deja bine stabilită, instanțele superioare nu trebuie să folosească puterea lor de supervizare decât pentru a corecta erorile de fapt sau de drept și erorile judiciare, și nu pentru a proceda la o nouă examinare a cauzei. Supervizarea nu trebuie să devină un apel deghizat, iar simplul fapt că pot exista două puncte de vedere asupra chestiunii respective nu este un motiv suficient de a rejudeca o cauză. De la acest principiu nu se poate deroga decât dacă o impun motive substanțiale și imperioase (Cauza *Riabykh*, citată mai sus, § 52, și Cauza *Borshchevskiy împotriva Rusiei*, nr. 14.853/03, § 42, 21 septembrie 2006).

40. Mai mult, în Cauza *Sovtransavto Holding*, citată mai sus (§77), Curtea a statuat că un sistem judiciar marcat de posibilitatea unor desființări repetate ale unei hotărâri definitive este, ca atare, incompatibil cu principiul securității raporturilor juridice ce constituie unul dintre elementele fundamentale ale supremației dreptului, în sensul art. 6 alin. 1.

41. Curtea observă că în speță, prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Alba Iulia din 5 septembrie 2001 a fost admisă acțiunea reclamantului, constatându-se ilegalitatea naționalizării și nulitatea contractului de vânzare-cumpărare încheiat între stat și terții chiriași. În consecință, reclamantul și-a înscris dreptul de proprietate în cartea funciară, i-a restituit statului suma pe care a primit-o cu titlu de compensație și a început să plătească taxele aferente dreptului său de proprietate. Prin urmare, Curtea apreciază că această decizie irevocabilă a produs efecte juridice.

42. Curtea mai constată că, în urma unui recurs în anulare, cale extraordinară de atac, Decizia irevocabilă din 5 septembrie 2001 a fost desființată după 14 luni. Astfel, acțiunea reclamantului a fost parțial respinsă în partea sa referitoare la constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare, ceea ce a dus la coexistența a două titluri de proprietate asupra aceluiași bun.

43. Curtea observă că desființarea unei hotărâri judecătorești irevocabile nu a fost motivată în speță de existența unor probe noi ce nu s-au aflat până atunci la dispoziția părților și care erau de natură să influențeze soluția (Cauza *Pravednaya împotriva Rusiei*, nr. 69.529/01, § 27, 18 noiembrie 2004). Această desființare s-a întemeiat exclusiv pe pretinsa aplicare greșită a legii naționale de către instanțele ordinare în ceea ce privește aprecierea valabilității contractului de vânzare-cumpărare. Or, acestea au avut posibilitatea să analizeze și să aplice aceste prevederi legale atunci când procedura se afla pe rolul lor.

44. Pe de altă parte, trebuie observat că Înalta Curte de Casație și Justiție a întemeiat desființarea deciziei irevocabile pe elemente pe care părțile în procedură le-ar fi putut invoca în fața instanțelor ordinare, dacă ar fi dorit acest lucru. Or, argumentele lor se refereau mai degrabă la ilegalitatea naționalizării și la lipsa titlului statului asupra imobilului în cauză decât la buna-credință a părților la încheierea contractului. Prin urmare, după părerea Curții, recursul în anulare a urmărit în speță mai degrabă să ajungă la o nouă analiză a cauzei decât să corecteze grave erori judiciare.

45. Pe de altă parte, Curtea constată că în cauza de față se regăsesc elementele ce au determinat Curtea, în Cauza *SC Mașinexportimport Industrial Group SA împotriva României* (nr.22.687/03, § 36, 1 decembrie 2005), să constate încălcarea principiului securității raporturilor juridice și, prin urmare, încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție, și anume intervenția într-un litigiu civil a unei autorități, procurorul general, care nu era parte în procedură, și repunerea în discuție a unei hotărâri irevocabile ce dobândise autoritate de lucru judecat.

46. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea ajunge la concluzia că Decizia din 14 noiembrie 2003 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, deși a trimis cauza în fața instanțelor ordinare, a avut aceleași consecințe juridice cu cele sancționate de Curte în Cauza *Brumărescu* citată mai sus (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Androne împotriva României*, nr. 54.062/00, §51, 22 decembrie 2004). Pe de altă parte, Curtea ia act că prevederile Codului de procedură civilă care reglementează recursul în anulare au fost abrogate de art. I pct. 17 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 58/2003.

47. Prin urmare, Curtea apreciază că redeschiderea unei proceduri încheiate cu o decizie irevocabilă, în urma unui recurs în anulare formulat de către un oficial ce nu era parte în procedură, și desființarea Deciziei irevocabile din 5 septembrie 2001, favorabilă reclamantului, au încălcat principiul securității raporturilor juridice și, astfel, dreptul reclamantului la un proces echitabil în sensul art. 6 alin. 1 din Convenție.

Prin urmare, a avut loc încălcarea acestei prevederi.

II. Asupra pretensei încălcări a art. 6 alin. 1 din Convenție în ceea ce privește durata procedurii

48. Reclamantul se plânge și de durata procedurii, pe care o consideră nerezonabilă. El invocă art. 6 alin. 1 din Convenție, care prevede următoarele în partea sa relevantă:

„Orice persoană are dreptul la judecarea (...) într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...).”

A. Asupra admisibilității

49. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit neîntemeiat în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție. Mai mult, Curtea observă că nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, îl declară admisibil.

B. Asupra fondului

50. Guvernul observă că durata procedurii este de 7 ani o lună și 8 zile. În opinia sa, cauza avea o anumită complexitate, iar autorităților române nu le este imputabilă nicio perioadă de inacțiune. De asemenea, el constată că avocatul reclamantului a solicitat în mai multe rânduri amânarea procedurii și că reclamantul a omis să depună la dosar, timp de 7 luni, documentele solicitate de instanță referitoare la decesul lui F.I.

51. Reclamantul contestă argumentul Guvernului și apreciază că durata procedurii este imputabilă autorităților naționale.

52. În lumina concluziilor de mai sus, Curtea apreciază că nu este necesar să analizeze separat capătul de cerere referitor la durata procedurii litigioase, deoarece acesta constituie unul dintre aspectele particulare ale dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 6 alin.

1 din Convenție, care a fost deja analizat de Curte (*Cauza Sovtransavto Holding*, citată mai sus, § 83).

III. Asupra pretinsei încălcări a art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție

53. Reclamantul se plânge de faptul că Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție din 14 noiembrie 2003 a avut ca efect încălcarea dreptului său la respectarea bunurilor, așa cum este recunoscut în art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.“

A. Asupra admisibilității

1. Asupra excepției de neepuizare a căilor de atac interne, ridicată de Guvern

54. Guvernul arată că, datorită regulii neepuizării căilor de atac interne, impusă de art. 35 alin. 1 din Convenție, Curtea nu poate analiza capătul de cerere al reclamantului întemeiat pe încălcarea dreptului de a i se respecta bunurile. El invocă faptul că reclamantul nu a epuizat în mod valabil căile de atac ordinare pe care le avea la dispoziție, în măsura în care recursul său împotriva Deciziei din 17 iunie 2005 a fost respins ca tardiv.

55. Reclamantul apreciază că această cale de recurs nu era efectivă și de natură să remedieze prejudiciul cauzat prin încălcarea art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

56. Curtea reamintește că regula epuizării căilor de atac interne are rolul de a oferi statelor contractante ocazia de a preveni sau de a repara încălcările pretinse împotriva lor înainte ca aceste plângeri să îi fie aduse la cunoștință. Această regulă se bazează pe ipoteza că ordinea internă oferă un remediu efectiv, în ceea ce privește încălcarea pretinsă, și disponibil, atât teoretic, cât și practic la data evenimentelor, cu alte cuvinte că era accesibil, susceptibil să îi ofere reclamantului soluționarea cererilor sale și prezenta perspective rezonabile de reușită [a se vedea, printre altele, *Cauza Sejdivic împotriva Italiei* (MC), nr.56.581/00, §§ 43 și 46, CEDO 2006-...]

57. Curtea constată că în speță reclamantul se plânge de încălcarea dreptului la respectarea bunurilor din cauza desființării unei decizii irevocabile în urma recursului în anulare. Ea observă că, la data evenimentelor, legislația română în materie de procedură civilă nu prevedea nicio posibilitate pentru o cale de atac ordinară împotriva unei hotărâri adoptate în cadrul unui recurs în anulare al procurorului general. În plus, o hotărâre dată în urma unui recurs în anulare nu putea fi supusă unei căi de atac ordinare. Oricum ar fi, Curtea a statuat deja că, atunci când o chestiune a fost soluționată printr-o hotărâre definitivă înfirmată ulterior, un demers ulterior în vederea anulării nu poate favoriza securitatea juridică [cauzele *Riabykh împotriva Rusiei* (dec.), nr. 52.854/99, 21 februarie 2002, și *Sardine împotriva Rusiei* (dec.), nr. 69.582/01, CEDO 2004-II].

58. În măsura în care Guvernul apreciază că acțiunea în constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare constituia un remediu efectiv pentru a remedia situația creată în urma recursului în anulare, Curtea reiterează că chemarea în judecată a unui particular nu ar putea constitui o cale de atac de epuizat atunci când un reclamant se plânge de un act pozitiv al autorităților, cum este în cauză imposibilitatea de a se bucura de imobilul pe care autoritățile trebuiau să i-l restituie din cauza vânzării lui de către stat unor terți [a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârile *Pine Valley Developments Ltd și alții împotriva Irlandei* din 29 noiembrie 1991, seria A nr. 222, p. 22, § 48, *Iatridis împotriva Greciei* (MC) nr. 31.107/96, § 47 *in fine*, CEDO 1999II, și *Mihai Iulian Popescu împotriva României* nr. 2.911/02, §§ 30-32, 29 septembrie 2005].

59. În consecință, Curtea apreciază că recursul ordinar în cauză nu constituia o cale de atac adecvată și efectivă în sensul art. 35 din Convenție. Prin urmare, ea respinge excepția de neepuizare a căilor de atac interne.

2. Asupra admisibilității capătului de cerere

60. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit neîntemeiat în sensul art. 35 alin. 3 din Convenție. Mai mult, Curtea observă că nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, îl declară admisibil.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

61. Guvernul apreciază că constatarea caracterului abuziv al naționalizării echivalează cu continuitatea dreptului de proprietate al reclamantului, ceea ce reprezintă un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. De asemenea, el observă că ingerința în dreptul de proprietate al reclamantului, rezultată din recursul în anulare, era prevăzută de lege și urmarea un scop legitim, și anume buna administrare a justiției.

62. Guvernul subliniază dificultățile legate de reglementarea problemei caselor naționalizate și face o prezentare a legilor adoptate succesiv de stat după anul 1989 în materie. Astfel, el rezumă obiectivele legilor nr. 112/1995 și nr. 10/2001, aceasta din urmă fiind prima lege care reglementează global problema caselor naționalizate, vizând echilibrul dintre cerința reparației și securitatea raporturilor juridice, și, în fine, Legea nr. 247/2005, care a modificat și a completat Legea nr. 10/2001, creând cadrul instituțional și financiar pentru o aplicare mai efectivă a acestei legi.

63. Guvernul consideră că autoritățile naționale beneficiază de o mare putere discreționară nu numai în ceea ce privește alegerea măsurilor menite să garanteze respectarea drepturilor patrimoniale sau să reglementeze în materia dreptului de proprietate, ci și în ceea ce privește perioada de timp necesară implementării lor. El apreciază că ultima reformă în materie, și anume Legea nr. 247/2005, stabilește principiul acordării unor despăgubiri echitabile și neplafonate, stabilite printr-o decizie a comisiei administrative centrale pe baza unei expertize, și accelerează procedura de restituire sau de despăgubire. Această lege prevede că, în cazul în care restituirea imobilului nu este posibilă, despăgubirea se va face prin emisiunea de titluri de participare la un organism colectiv de valori mobiliare (*Proprietatea*), la nivelul valorii bunului, stabilită prin expertiză.

64. Guvernul concluzionează că despăgubirea prevăzută de legislația română răspunde exigențelor art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și că întârzierea înregistrată în acordarea unor despăgubiri nu afectează justul echilibru ce trebuie păstrat între interesele de față, ținând seama și de circumstanțele excepționale ale reglementării în materie.

65. Reclamantul contestă acest argument. El observă că recursul în anulare era o cale de atac extraordinară și că părțile în litigiu au avut ocazia să își expună argumentele în timpul procedurii ordinare. În ceea ce privește posibilitatea obținerii unei despăgubiri, reclamantul consideră că legile nr. 10/2001 și nr. 247/2005 nu iau în considerare cazurile proprietarilor al căror imobil, restituit în baza unei hotărâri irevocabile, a fost vândut de stat unor terți. În orice caz, perspectiva de a li se acorda efectiv despăgubiri nu este previzibilă, având în vedere stadiul în care se află procesul de aplicare a acestor legi.

2. Aprecierea Curții

66. Curtea reamintește că dreptul de proprietate al reclamantului asupra bunului în litigiu fusese stabilit prin Decizia definitivă din 5 septembrie 2001 și constată faptul că dreptul astfel recunoscut nu era revocabil. Așadar, reclamantul avea „un bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea Cauza *Brumărescu*, citată mai sus, § 70, și Cauza *Androne*, citată mai sus, § 57).

67. Apoi, Curtea constată că, în urma recursului în anulare, Decizia din 6 decembrie 2006 a Curții de Apel Târgu Mureș, care a rejudecat fondul cauzei și a respins acțiunea în

constatarea nulității contractului de vânzare-cumpărare, creează o situație dacă nu identică, cel puțin similară cu cea a reclamantilor din Cauza *Străin și alții împotriva României* (nr. 57.001/00, § 43, 21 iulie 2005; a se vedea și *Cauza Sebastian Taub împotriva României*, nr. 58.612/00, §§ 38-40, 12 octombrie 2006). Prin urmare, Curtea constată că, la sfârșitul procedurii în cauză, coexistă două titluri de proprietate asupra aceluiași bun și că reclamantul se află în imposibilitatea de a se bucura de bunul asupra căruia i-a fost recunoscut dreptul de proprietate.

68. Curtea a analizat în mai multe rânduri cauze ce ridicau probleme similare cu cele ale prezentei cauze și a constatat încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (a se vedea Cauza *Porteanu*, citată mai sus, §§ 32-35).

69. După ce a analizat toate elementele ce i-au fost supuse atenției, Curtea consideră că Guvernul nu a expus niciun fapt sau argument care să poată duce la o concluzie diferită în cazul de față. Curtea reafirmă în special că, în contextul legislativ român ce reglementează acțiunile în revendicare imobiliare și restituirea bunurilor naționalizate de regimul comunist, vânzarea de către stat a bunului altuia către terți de bună-credință, chiar dacă aceasta a fost anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al acestuia, reprezintă o privare de bunuri. O astfel de privare, combinată cu lipsa totală de despăgubire, este contrară art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

70. Ținând cont de cele de mai sus și de jurisprudența sa în materie, Curtea apreciază că în speță zădărnicierea dreptului de proprietate al reclamantului asupra bunului său l-a făcut să sufere o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor, garantat de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Prin urmare, a avut loc încălcarea acestei prevederi.

IV. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

71. Conform art. 41 din Convenție:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

72. Reclamantul solicită restituirea imobilului în cauză, format din casă și terenul aferent. În cazul în care restituirea imobilului nu mai este posibilă, el solicită 110.000 euro (EUR), reprezentând valoarea de piață a imobilului respectiv, conform raportului de expertiză depus. Din acest raport de expertiză reiese că expertul l-a întocmit în luna martie 2007 exclusiv pe baza datelor furnizate de reclamant, neputând avea acces la imobil din cauza opoziției terților cumpărători. Reclamantul solicită, de asemenea, 42.900 dolari americani (USD), reprezentând chiriile nepercepute începând cu data de 1 iulie 1987 până la punerea sa în posesie efectivă. De asemenea, el solicită suma de 35.000 USD cu titlu de daune morale cauzate de frustrarea provocată de recursul în anulare și suma de 1.500 USD din cauza duratei nerezonabile a procedurii. El solicită ca sumele ce îi vor fi acordate să fie convertite în dolari americani, pe motiv că domiciliul său este în Israel.

73. Guvernul furnizează opinia unui expert, datând din luna mai 2007, conform căreia valoarea imobilului în cauză este de 86.400 EUR. De asemenea, el constată că expertiza depusă la dosar de către reclamant se bazează exclusiv pe datele furnizate de acesta expertului și pe supoziții. Invocând jurisprudența Curții în materie, Guvernul observă că Curtea nu poate specula asupra valorii chiriilor nepercepute și că acest prejudiciu ar putea fi eventual luat în considerare din perspectiva prejudiciului moral. Pe de altă parte, el apreciază că perioada dinainte de 20 iunie 1994 nu ar putea fi luată în considerare de Curte în măsura în care ea nu este competentă *ratione temporis* și că, înainte de Decizia definitivă din 5

septembrie 2001, nicio hotărâre judecătorească nu a confirmat dreptul de proprietate al reclamantului asupra imobilului.

74. În ceea ce privește prejudiciul moral, Guvernul apreciază că nu există legătură de cauzalitate între prejudiciul invocat și eventualele încălcări ale Convenției și că, în orice caz, suma solicitată este excesivă. El apreciază că suma de 1.500 USD solicitată pentru reparația prejudiciului moral suferit din cauza duratei excesive a procedurii este conformă cu jurisprudența Curții în materie.

75. Curtea reamintește că o hotărâre care constată o încălcare atrage pentru statul pârât obligația juridică de a pune capăt încălcării și de a-i înlătura consecințele, astfel încât să restabilească pe cât posibil situația anterioară acesteia [*Iatridis împotriva Greciei* (satisfacție echitabilă) (MC), nr. 31.107/96, § 32, CEDO 2000-XI2]. Ea constată că singurul fundament ce trebuie reținut pentru acordarea unei reparații echitabile constă, în speță, în desființarea unei decizii irevocabile, cu încălcarea principiului securității juridice și a dreptului la respectarea bunurilor.

76. Curtea apreciază că, în circumstanțele speței, restituirea imobilului litigios reclamantului, al cărui drept de proprietate a fost confirmat prin Decizia definitivă din 5 septembrie 2001 a Curții de Apel Alba Iulia, l-ar situa pe reclamant, pe cât posibil, într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar fi aflat dacă cerințele art. 6 din Convenție și cele ale art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenție nu ar fi fost încălcate. În cazul în care statul pârât nu procedează la această restituire în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, Curtea hotărăște ca statul să îi plătească reclamantului, ca daune materiale, o sumă care să corespundă valorii actuale a imobilului.

77. În speță, în ceea ce privește stabilirea valorii despăgubirii ce poate fi plătită reclamantului, Curtea observă că cele două părți au furnizat expertize asupra valorii imobilului litigios. Având în vedere informațiile de care dispune referitor la prețurile de pe piața imobiliară locală, ea apreciază că valoarea de piață actuală a bunului este de 95.000 EUR. Această sumă va fi convertită în dolari americani.

78. În ceea ce privește suma solicitată pentru lipsa de folosință a imobilului, Curtea nu poate specula asupra posibilității și randamentului închirierii casei în discuție (Cauza *Buzatu împotriva României* nr. 34.642/97, § 18, 27 ianuarie 2005), însă ea va ține cont de acest aspect din perspectiva prejudiciului moral.

79. Referitor la cererea de acordare a daunelor morale, Curtea apreciază că desființarea Deciziei irevocabile din 5 septembrie 2001 și imposibilitatea reclamantului de a se bucura de dreptul său de proprietate au adus o gravă atingere drepturilor sale, creându-i un prejudiciu moral. Ținând cont de toate elementele aflate la dispoziția sa și statuând în echitate, așa cum prevede art. 41 din Convenție, ea îi acordă 5.000 EUR cu acest titlu, sumă ce va fi convertită, de asemenea, în dolari americani.

B. Cheltuieli de judecată

80. Reclamantul solicită 2.342 USD pentru cheltuielile de deplasare din Israel în România pentru a putea participa la procedura internă și pentru a completa personal formularul de cerere trimis Curții și 2.540 USD pentru salariile nepercepute din cauza deplasărilor sale în România. El solicită suma de 3.567 USD pentru cheltuielile de judecată suportate în fața instanțelor interne și în fața Curții. În sfârșit, el solicită 508 USD pentru cheltuielile administrative de trimitere a dosarului și pentru traducerile necesare pentru procedura în fața Curții, precum și suma de 300 USD, reprezentând alte cheltuieli. Reclamantul a furnizat documente justificative pentru o parte din aceste cheltuieli.

81. Guvernul apreciază că cheltuielile de judecată suportate de reclamant pentru a se deplasa din străinătate în România pentru a participa la procedura internă și a completa formularul de cerere nu erau necesare, în măsura în care era reprezentat de un avocat. De asemenea, el observă că o parte din cheltuielile de judecată solicitate de reclamant nu se

referă la procedura ce face obiectul cererii sale și că o mare parte din sumele solicitate nu sunt justificate.

82. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care li s-au stabilit realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil. Curtea constată că doar o parte a cheltuielilor expuse de reclamant au fost cu adevărat și în mod necesar efectuate și au legătură cu încălcările constatate. Ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabil să îi acorde reclamantului suma de 2.000EUR cu acest titlu, ce va fi convertită în dolari americani.

C. Dobânzi moratorii

83. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. declară cererea admisibilă;
 2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 alin. 1 din Convenție în ceea ce privește echitatea procedurii;
 3. hotărăște că nu este necesar să analizeze capătul de cerere întemeiat pe art. 6 alin. 1 din Convenție în ceea ce privește durata procedurii;
 4. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
 5. hotărăște:
 - a) ca statul pârât să îi restituie reclamantului imobilul situat în Alba Iulia, str. Gheorghe Doja nr. 3b în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 alin. 2 din Convenție;
 - b) ca, în lipsa acestei restituiri, statul pârât să îi plătească reclamantului, în același termen de 3 luni, 95.000 EUR (nouăzeci și cinci mii euro) cu titlu de daune materiale;
 - c) ca, în orice caz, statul pârât să îi plătească reclamantului suma de 5.000 EUR (cinci mii euro) cu titlu de daune morale, precum și suma de 2.000 EUR (două mii euro) cu titlu de cheltuieli de judecată, plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit pentru sumele menționate mai sus;
 - d) ca sumele respective să fie convertite în dolari americani, la cursul de schimb valabil la data plății, la care să fie adăugată orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit;
 - e) ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;
 6. respinge cererea de reparație echitabilă pentru rest.
- Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 11 octombrie 2007, în conformitate cu art. 77 alin. 2 și 3 din Regulament.

Boštjan M. Zupančič,
președinte

Santiago Quesada,
grefier